

NORMER FOR KVALITET

i fleksibel utdanning og opplæring

Revidert 2021

FLEKSIBEL
UTDANNING
NORGE

© Fleksibel utdanning Norge 2022
Trykkeri: Copycat, Oslo
Layout: EMK
Illustrasjoner: Storytel, NOKUT
Revidert 2021

Normer for kvalitet i fleksibel uddanning og opl ring

REVIDERT 2021

Forord

Normer for kvalitet i fleksibel utdanning og opplæring er utarbeidet av kvalitetsutvalget til Fleksibel utdanning Norge (FuN). FuN har som en viktig oppgave å bidra til kvalitet i våre medlemmers utdanningstilbud, og det er et mål at tilbudene skal være fleksible, allment tilgjengelige, relevante og oppdaterte.

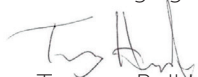
Normer for kvalitet i fleksibel utdanning og opplæring er anbefalinger rundt kvalitetsarbeid på institusjonsnivå. Det er særlig i prosessen med å gjøre tilbudene mer fleksible vi mener at disse normene kan være til nytte. Normene skal også bidra til å synliggjøre hvordan tilbyderne sikrer kvalitet i sine tilbud overfor dem som etterspør utdanning og opplæring. For selve undervisningsnivået er det utarbeidet en egen og fylldigere veileder.

Utdanningsdirektoratet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og Nasjonalt organ for kvalitet i utdanning (NOKUT) har et overordnet ansvar for kvalitet i utdanning og opplæring, men ved fleksibilisering av utdannings- og opplæringstilbud er det også behov for målrettet oppmerksomhet rundt kvalitetsarbeidet ved utdanningsinstitusjonene. Med kvalitetsnormene søker FuN å svare på dette behovet.

Normene har eksistert siden 1993, da regjeringen ba FuN utarbeide veiledende Kvalitetsnormer for fjernundervisning til bruk for godkjenning av fjernundervisningstilbydere under voksenopplæringsloven. Siden den gang har normene vært revidert i 2001, 2008, 2015 og nå i 2021. Gjennom disse årene har også måten vi tenker rundt utdanning på endret seg, og det synes i denne revisjonen. Når FuN i 2021 lanserer Normer for kvalitet i fleksibel utdanning og opplæring, er det en anerkjennelse av at fleksibel utdanning er mer enn undervisning på avstand, og at god fleksibel utdanning gir den lærende valgfrihet i mange dimensjoner i læringsprosessen. Felles for normene fra 1993 og 2021 er likevel at kvalitet må ligge til grunn i hele prosessen, fra utdanning og opplæring planlegges og utvikles til den gjennomføres og evalueres. FuN vil takke medlemmene av kvalitetsutvalget for stor innsats i revideringen av normene:

Mette Villand, Høgskolen i Innlandet, leder
Line Nilsen, Handelshøyskolen BI
Gerhard Yngve Amundsen, NOKUT
Irene Lona, OsloMet
Katrine Utgård, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Rebecca Nordby Johansen,
Høgskolen Kristiania
Ole Fredrik Stevning, Fagskolen i Viken
Kari Olstad, Fleksibel utdanning Norge
(sekretær)

Tommy Bull Henstein,
Direktør, Fleksibel utdanning Norge

Innholdsfortegnelse

1 INTRODUKSJON OG BEGREPER	7
1.1 Kvalitetsnormer	7
1.2 Kvalitet i fleksibel utdanning og opplæring	7
2 KVALITETSNORMER	12
2.1 Systematisk kvalitetsarbeid	12
2.2 Ansattes kompetanse	13
2.3 Studie- og kursutvikling.....	13
2.4 Informasjon og veiledning	15
2.5 Studiegjennomføring.....	17

1 INTRODUKSJON OG BEGREPER

1.1 Kvalitetsnormer

Kvalitet i alle ledd i hele prosessen er viktig i all utdanning og opplæring og er et gjennomgående trekk i kvalitetsnormene. I alle faser må vi ha fokus på kvalitet, helt fra planleggingen begynner og til evaluering av gjennomført undervisning.

1.1.1 Kvalitetsnormenes formål og målgruppe

Kvalitetsnormenes formål er å være veiledende og gi en beskrivelse av kravene og forventningene til kvalitet som det er rimelig å stille til alle tilbydere av fleksibel utdanning og opplæring. Normene kan utgjøre et viktig supplement til kvalitetssystemene i utdanningsinstitusjonene. Målet er at de skal bidra til å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen og opplæringen, i samsvar med gjeldende lover og regler.

Kvalitetsnormene er ment å være til hjelp for alle tilbydere av utdanning og opplæring. De kan fungere som starthjelp for tilbydere som er nye på feltet, eller som skal i gang med å gjøre eksisterende tilbud mer fleksible. Normene kan også fungere som en sjekklister for de mer etablerte tilbyderne. De er tilpasset alle som ønsker å tilby fleksibel utdanning og opplæring, både formelle og ikke-formelle tilbud og til både barn og voksne.

1.1.2 Ord og begreper

Normene tar utgangspunkt i følgende sektornøytrale begreper:

- For den som skal lære (eleven, studenten, kursdeltakeren etc.), brukes «den lærende».
- For den som har ansvar for planlegging og/eller gjennomføring av utdanning og opplæring (lærer, foreleser, nettpedagog, kursdesigner, kursholder etc.), brukes «underviseren».
- For virksomheten som har ansvaret for utdanningen og opplæringen (universitetet, skolen, kursleverandøren etc.), brukes «utdanningsinstitusjonen».
- For selve tilbudet vil vi vanligvis bruke «studium» eller «kurs».

Noen ganger har det vært nødvendig å bruke mer spesifikke ord i beskrivelsene.

1.2 Kvalitet i fleksibel utdanning og opplæring

Mange oppfatter i dag fleksibel utdanning og opplæring som synonymt med at tilbudet tilbys digitalt og på nett. Det er likevel slik at digital eller nettbasert utdanning og opplæring også kan være mindre fleksibelt, og stedbaseret utdanning og opplæring kan gjøres fleksibelt. Mange av tilbudene har digitale

og nettbaserte aspekter, som kan gjøre utdanning og opplæring mer fleksibel.

1.2.1 Kvalitetsbegrepet

Begrepet kvalitet brukes for å si noe om et objekt eller en tjeneste har alle de egenskapene som skal til for å oppfylle kriteriene for å være nettopp dette objektet eller denne tjenesten. Noe har god kvalitet dersom kriteriene er oppfylt, og mindre god dersom man ikke kan fylle kriteriene. Kvalitet kan ses på som en standard som er knyttet til normer for hvordan noe skal lages, være eller gjennomføres.

For å knytte kvalitetsbegrepet til fleksibel utdanning og opplæring har vi valgt å legge en definisjon fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) til grunn: *«Opplæring som setter den lærende i sentrum ved å tilby et pedagogisk opplegg med flere alternativer for hvordan læringsaktivitetene kan gjennomføres. Kriterier for fleksibilitet inkluderer tid, sted, omfang, progresjon, vurdering, formalisering, samhandling og innhold.»*¹

Dersom man følger normene, har man grunnlag for å si at fleksible utdannings- eller opplæringstilbud har god kvalitet.

Basert på dette kan vi si at fleksibel utdanning og opplæring har god kvalitet dersom tilbudet setter den lærende i sentrum ved å gjøre utdanning tilgjengelig når det gjelder tid, sted og ressursbruk, og ved å ha relevant innhold og samhandling mellom den lærende, undervisere og arbeids- og samfunnsliv.

Ressurser som blir brukt for å utvikle og drifte utdanningen og opplæringen, har betydning for kvalitet, og kostnader for å gjennomføre den er viktig for den lærende. Hva som er rett balanse mellom bruk av ressurser og verdi for institusjonen og for den lærende, må vurderes i det enkelte tilfelle.

Når man skal vurdere kvalitet, må man se på alle elementer i utdannings- og opplæringsløpet. Dette er viktig for utdanning og opplæring på alle nivåer. NOKUTs pedagogiske fremstilling i form av en «læringsbane» (figur 1)² kan brukes for å vise den helhetlige prosessen med «kvalitet i alle ledd» og «den lærende i sentrum».

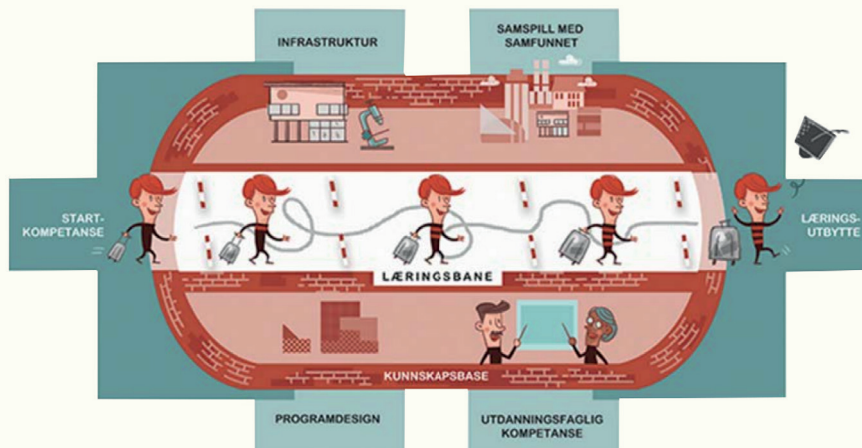
---

1 <https://www.kompetansenorge.no/fleksibel-opplaring> (27.10.2021)

2 <https://www.Nokut.no/utdanningskvalitet/krav-til-kvalitet-i-akkrediterte-studietilbod--hogare-utdanning/> (29.06.2021)

Figur 1

Forenklet kan læringsbanen forstås slik:

- Alle lærende stiller med kompetanse. Opptakskrav sikrer et felles grunnlag, men undervisningen bør utformes slik at den tar hensyn til og bygger på den enkeltes ressurser.
- Læringsmiljøet omfatter både de fysiske og de digitale lokalene, de psykososiale forholdene og all tilrettelegging for kunnskapsutvikling.
- Samfunns- og arbeidsliv stiller krav som mottakere av sluttresultatet (i form av kompetanse), men bør også være bidragsytere enten de melder inn hva slags kompetanse de har behov for, og/eller de bidrar i selve utdanningen og opplæringen.
- Programdesign er selve utdanningens og opplæringens innhold og oppbygning.
- Det må være nødvendig fagkunnskap og utdanningsfaglig og pedagogisk kompetanse hos egne ansatte. Den kan også kompletteres med eksterne fagpersoner.
- Læringsutbytte er det den lærende etter endt utdanning eller opplæring skal ha tilegnet seg av kunnskap, ferdigheter og holdninger og av generell kompetanse.

Kvaliteten på hvert av elementene i læringsbanen har betydning for den helhetlige opplevde kvaliteten av utdanningen og opplæringen.

1.2.2 Fleksibilitetsbegrepet

I 2017 definerte FuN fleksibel utdanning slik:

«Fleksibel utdanning er utdanning der den lærende har en stor grad av valgfrihet på hvor, når og hvordan læringsaktiviteter gjennomføres.»

En gjennomgang av litteratur og praktiske eksempler på bruk av begrepet «fleksibel opplæring» viser at det viktigste i fleksible modeller er fokuset på den lærende, fleksibilitet i flere dimensjoner og relevante alternativer. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse har med bakgrunn i dette utviklet følgende definisjon: *«Fleksibel opplæring setter den lærende i sentrum ved å tilby et pedagogisk opplegg med flere alternativer for hvordan læringsaktivitetene kan gjennomføres. Kriterier for fleksibilitet inkluderer tid, sted, omfang, progresjon, vurdering, formalisering, samhandling og innhold.»* Det er viktig å merke seg at dimensjonene som listes opp, er eksempler og ikke krav.

1.2.2.1 Dimensjoner i fleksibilitet

Begrepet fleksibilitet kan tas i bruk på flere områder, kalt dimensjoner, innen utdanning og opplæring. I en kunnskapsoppsummering fra NIFU grupperes dimensjonene slik:³

1. Tid og progresjon: kan bety fleksibilitet i oppstartstidspunkt, varighet, sluttvurdering, modulisering og synkrone/asynkrone aktiviteter.
2. Sted: kan bety fleksibilitet i fysiske og digitale læringsarenaer og blandede læringsformer.
3. Omfang: kan bety fleksibilitet i læringsutbyttebeskrivelse og læringsmål, modulisering eller grad av fullføring.
4. Formalisering og vurdering: kan bety fleksibilitet i opptakskrav, vurderingsformer, tilbakemelding, dokumentasjon på fullført utdanning og opplæring.
5. Samhandling og støtte: kan bety fleksibilitet i hjelp og støtte, teknologi og kanaler for informasjon og samhandling.
6. Innhold og utforming: kan bety fleksibilitet i læremateriale, læringsaktiviteter, rekkefølge og praktisk og teoretisk orientering.

³ NIFU rapport 2020:29 «Fleksibel opplæring for voksne. En kunnskapsoppsummering», Wollscheid, S. mfl.

Andre dimensjoner kan også være aktuelle i en utdanning eller opplæring, som for eksempel tilknytning til arbeidslivet ved at utdanningen foregår ute i en virksomhet, at underviseren reiser ut til den lærende, eller at det er fleksibilitet i pris. Man må vurdere hvilke dimensjoner man ønsker å fleksibilisere og i hvor stor skala.

1.2.3 Kvalitet og fleksibilitet

Utdanningsinstitusjonen skal legge til rette for at den lærende skal kunne gjennomføre et kvalitativt godt utdannings- og opplæringstilbud, både gjennom den faglige, den pedagogiske og den praktiske tilretteleggingen. Fleksibilisering er et middel for å nå målet om at flere har tilgang til relevant utdanning og opplæring. I tillegg kan fleksibilitet handle om variasjon og muligheten til å påvirke eget læringsutbytte, som igjen kan være med og bygge motivasjon og gi bedre læringsutbytte.

Hvilke dimensjoner som skal være fleksible, og hvor stor grad av valgfrihet den lærende skal ha, er en helhetsvurdering. For å oppnå kvalitet i fleksible utdannings- og opplæringstilbud må utdanningsinstitusjonen ha den lærende i sentrum, gjøre utdanning og opplæring tilgjengelig, tilby relevant innhold og tilrettelegge for god samhandling mellom den lærende, undervisere, arbeids- og samfunnsliv.

2 KVALITETSNORMER

2.1 Systematisk kvalitetsarbeid

Kvalitetsarbeid handler om å kartlegge nåtidssituasjonen for å kunne planlegge og gjennomføre forbedringer. Et kvalitetssystem bør være skriftlig og tilgjengelig for ansatte, samarbeidspartnere og den lærende.

I alle ledd fra planlegging til gjennomføring skal kvalitet for den lærende være et overordnet mål for utdanningsinstitusjonen. Om ledelse av kvalitetsarbeid delegeres, er det likevel viktig at prinsipper og rutiner er forankret hos ledelsen i utdanningsinstitusjonen.

2.1.1 Kvalitetssystem

A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen utvikler kvalitetssystemer som omhandler:

- ansattes kompetanse
- studie- og kursutvikling
- informasjon og veiledning
- studiegjennomføring
- studieevaluering

Kvalitetssystemer skal til enhver tid være i tråd med gjeldende regelverk.

B. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen med jevne mellomrom gjennomgår og evaluerer alle sider ved organisasjonen som berører evnen til å yte tjenester med riktig kvalitet, og også vurderer tiltak med sikte på forbedringer.

C. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen i forbindelse med sin regelmessige kvalitetsevaluering innhenter synspunkter fra egne ansatte, de lærende og eksterne samarbeidspartnere.

D. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonens kvalitetssystem omfatter dokumentasjon av oppnådd læringsutbytte. Dette gjelder også for tilbud der formell vurdering skjer utenfor utdanningsinstitusjonen.

E. Utdanningsinstitusjonen skal følge formelle krav knyttet til eksamen, sensur og dokumentasjon der dette er aktuelt.

2.2 Ansattes kompetanse

- A. Det er utdanningsinstitusjonens ansvar at alle ansatte har nødvendig kjennskap til aktuelle lover og forskrifter som gjelder for virksomheten og de respektive medarbeideres arbeidsområde.
- B. Alle ansatte bør ha kjennskap til og en aktiv rolle i utdanningsinstitusjonens kvalitetsarbeid.
- C. Utdanningsinstitusjonen skal legge til rette for nødvendig opplæring av medarbeidere på deres arbeidsområder og sørge for at deres kompetanse holdes ved like og utvikles.
- D. Fagansvarlige, undervisere og veiledere skal ha faglig kompetanse som svarer til faginnhold og nivå på det aktuelle undervisningstilbudet.
- E. Fagansvarlige, undervisere og veiledere skal ha utdanningsfaglig og pedagogisk kompetanse som også bør omfatte bruk av digitale verktøy for læring.

2.3 Studie- og kursutvikling

2.3.1 Eksterne rammebetingelser

- A. Innenfor rammene av relevante lover og forskrifter, aktuelle studieplaner og andre retningslinjer kan det finnes et stort handlingsrom for fleksible løsninger. Vi anbefaler at de ansvarlige for utvikling av nye utdannings- og opplæringstilbud bruker dette handlingsrommet.

2.3.2 Avtale med samarbeidspartnere

- A. Utdanningsinstitusjonen må ha skriftlige avtaler med fagansvarlige, lærere, konsulenter og andre eksterne samarbeidspartner i henhold til norsk lov og avtaleverk.

Når flere institusjoner samarbeider om utvikling og gjennomføring av kurs og studier, skal ansvarsfordeling være skriftlig avtalt, og informasjon om denne være tilgjengelig for deltakerne i utviklingen av utdannings- og opplæringstilbud.

2.3.3 Planlegging

- A. Utvikling av nye studier og kurs bør baseres på en plan som beskriver ansvar og oppgaver for deltakerne i utviklingsprosjektet, gir oversikt over aktiviteter og ressurser, samt inneholder en tidsplan for arbeidet.
- B. Den ansvarlige for et utviklingsprosjekt skal gjøre deltakerne i prosjektet kjent med fastsatte forutsetninger og rammer for arbeidet.
- C. Plan for alle typer kurs og studier bør angi⁴
- formål med studiet og kurset
  - forventet læringsutbytte og læringsmål
  - innholdsbeskrivelse
  - omfang (forventet tidsbruk)
  - pensum og læremidler (obligatoriske og anbefalte)
  - undervisnings- og læringsaktiviteter
  - eventuelle krav til forkunnskaper
  - vurderingsform og vurderingskriterier

2.3.4 Pedagogisk tilnærming

- A. Læringsaktiviteter må tilpasses kunnskaper, ferdigheter og kompetanse den lærende skal oppnå.
- B. Læringsaktiviteter bør utformes slik at de tar hensyn til, og bygger på, de lærendes ressurser og den kompetansen de har med seg.
- C. Studiets formål, fagets egenart, forventet læringsutbytte og forutsetninger hos de lærende skal ligge til grunn når man velger pedagogisk tilnærming, organisering av læringsaktiviteter, vurderingsformer og valg av digitale løsninger.
- D. Det må legges til rette for kommunikasjon og samhandling mellom den lærende og underviseren og de lærende imellom.

2.3.5 Vurderingsform og vurderingskriterier

- A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonene gir den lærende tilbakemelding på oppnådd læringsutbytte gjennom varierte vurderingsformer. Også ved kurs uten formell sluttvurdering bør tilbakemelding på oppnådd læringsutbytte gis.
- B. Vurderingsformer må samsvare med kursets eller /studiets innhold, læringsutbyttebeskrivelser og læringsaktiviteter.

---

4 I høyere utdanning skal det utarbeides en plan for hvert studium og emne.

C.Vurderingsformer kan utformes slik at de tar hensyn til de lærendes ressurser og kompetanse.

D.Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen utvikler vurderingskriterier for alle studier og kurs. De lærende bør ha tilgang på kriteriene i god tid før eventuell sluttvurdering.

E.Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen legger til rette for at den lærende reflekterer over sin egen læringsprosess (egenvurdering).

2.3.6 Kvalitetssikring og dokumentasjon

A.Alle kurs og studier bør ha en plan for kvalitetssikring under planlegging og underveis i studiet eller kurset, som evalueres etter endt gjennomføring.

Områder å være oppmerksom på er

- tilpasning til målgruppe
- metodevalg og pedagogisk tilrettelegging
- valg og bruk av teknologi
- relevans for arbeidsliv og videre studier
- hensyn til likestilling og mangfold
- språkform
- universell utforming
- mulighet for individuell tilrettelegging og valgfrihet for den lærende
- psykososialt miljø (konstruktiv kommunikasjon i læringsmiljøet)
- læringsutbytte

Planen bør være skriftlig, og det bør komme frem hvem som har ansvaret for de ulike elementene i prosessen.

2.3.7 Evaluering av studie- og kursutvikling

A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen jevnlig evaluerer utviklingsprosessen med sikte på kontinuerlig forbedring.

2.4 Informasjon og veiledning

2.4.1 Lover og forskrifter

A.En institusjon som tilbyr opplæring og utdanning, skal i sin informasjon følge de etiske retningslinjer og regler som er nedfelt i lover som regulerer handel og markedsføring. Markedsføringen skal være sannferdig, saklig og opplysende.

2.4.2 Krav til informasjonsinnhold og formidling

- A. Utdanningsinstitusjonen og eventuelle samarbeidspartnere skal kunne gi nødvendig og saklig informasjon om studietilbud på et hensiktsmessig tidspunkt og veilede enkeltpersoner og virksomheter som søker informasjon.
- B. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen utformer informasjon om alle sine studietilbud og gjør den lett tilgjengelig både for den som skal lære og for andre. Nettsider, kataloger, kampanjer og annen informasjon skal ha et innhold som gir et realistisk bilde av utdanningsinstitusjonens undervisningstilbud, av hva den lærende kan forvente seg av utdanningsinstitusjonen, og av hvilke krav som stilles for å kunne lære gjennom kurset eller studiet.
- C. All kommunikasjon med potensielle lærende bør ha som målsetting å gi et best mulig grunnlag for mottakeren til å avgjøre om tilbudet er i samsvar med behov og forutsetninger.

2.4.3 Informasjon og veiledning ved kontraktsinngåelse

- A. Den lærende skal få skriftlig informasjon som spesifiserer hvilket produkt og hvilke tjenester man har krav på, før en påmelding er bindende. Informasjonen skal inneholde opplysninger om pris og betalingsforhold, angrerett, returrett, prosedyrer for klager, eventuelle tidsrammer for gjennomføringen og vilkår ved avbrudd eller utsettelse.
- B. Der virksomheter inngår avtaler med utdanningsinstitusjonen om opplæringstiltak, skal det gis tilstrekkelig og korrekt informasjon om opplæringens mål og innhold, gjennomføring og andre forutsetninger for den lærende.

2.4.4 Rutiner for oppdatering av informasjon

- A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen utarbeider rutiner for å sikre at informasjon blir oppdatert når endringer skjer, og at rutinene dekker når og hvor informasjonen skal oppdateres.

2.4.5 Evaluering av informasjon og veiledning

- A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen jevnlig evaluerer innhold, kanaler og resultater av sin markedsførings-, informasjons- og veiledningsvirksomhet. Data fra student- og brukerundersøkelser bør tas med i vurderingen av informasjons- og veiledningsvirksomheten med sikte på forbedringer.

2.5 Studiegjennomføring

2.5.1 Påmelding og kontrakter

- A. Studiebetingelser og kontrakter må være utformet i samsvar med forbrukerlovgivningen.

2.5.2 Studieadministrasjon og informasjon

- A. Planer som beskriver mål for studiet eller kurset, forventet læringsutbytte, oppbygging og læringsaktiviteter og vurderingsformer, bør være tilgjengelige for den som skal lære i god tid før oppstart, og gjennom hele studiet, emnet eller kurset. Institusjonen bør vurdere hvor lenge de skal være tilgjengelig i ettertid.
- B. Vi anbefaler at nødvendige læringsressurser er tilgjengelige før studiestart.
- C. Læringsressursene skal være universelt utformet.
- D. Vi anbefaler at både den lærende og underviseren har tilgang på nødvendig brukerstøtte i de periodene digitale læringsaktiviteter foregår.
- E. Utdanningsinstitusjonen må sørge for at de lærende, underviserne og eventuelle samarbeidspartnere får oppdatert informasjon om endringer som berører kurset eller studiet.
- F. Utdanningsinstitusjonen må sørge for at persondata behandles etter gjeldende regelverk. Lærende og ansatte skal ha informasjon om hvor og hvordan persondata innhentes og behandles, og hvilke rettigheter de har. Institusjonen bør utforme en skriftlig personvernserklæring.

2.5.3 Arbeids- og samarbeidsavtaler

- A. Vi anbefaler at alle undervisningsoppdrag skal være nedfelt i skriftlige avtaler mellom den som underviser, og institusjonen.
- B. Arbeidsavtalene bør ta hensyn til om underviseren har fleksibel undervisningstid og veiledningstid. Ved nettundervisning kan for eksempel forholdet mellom undervisningstid og for- og etterarbeid være ulik fra stedbaset undervisning.
- C. Hvis underviseren utvikler undervisningsmateriale til bruk i undervisningen, digitalt eller analogt, bør det lages en avtale som regulerer opphavsrett og bruksrett til dette materialet.

KVALITETSNORMER

D. Hvis flere parter samarbeider om fleksible tilbud, bør det gjennom skriftlig avtale mellom partene være sikret at alle har en felles forståelse av undervisningens mål og gjennomføring og av ansvarsfordelingen dem imellom.

2.5.4 Undervisning

- A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen utarbeider en plan med rutiner for oppfølging, støtte og veiledning til de lærende gjennom studieforløpet, og har rutiner for å sikre at underviserne følger kurs- og studieplaner, emnebeskrivelser og overholder frister i undervisningen.
- B. Utdanningsinstitusjonen bør sørge for at det etableres et godt læringsmiljø gjennom å sikre samhandling i læringsprosessen.
- C. Utdanningsinstitusjonen bør sørge for at underviserne har tilgang på nødvendige ressurser, programvare, utstyr og infrastruktur for å tilby fleksibel undervisning, nettbasert eller stedbasert.

2.5.5 Vurdering og dokumentasjon av læringsutbytte

- A. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen alltid gir de lærendedokumentasjon av oppnådde resultater ved fullført studium. Kursbevis, karakterutskrifter, kompetansebevis, vitnemål og badges skal gi korrekt informasjon. Dokumentasjonen skal være i tråd med studieplaner og forskrifter der slike finnes.
- B. Utdanningsinstitusjonen skal i tråd med aktuelle lover og forskrifter informere de lærende om deres rettigheter. Et minimum er retten til å få begrunnelse for formell vurdering og til å klage på gjennomføring og resultat av vurderingen. Også der institusjonen ikke selv står for sluttvurderingen, bør den veilede de lærende.
- C. Der sluttvurderingen foretas av andre enn utdanningsinstitusjonen, må frister og kriterier for oppmelding komme frem i studie- eller kursplanen.

2.5.6 Studieevaluering

- A. For å sikre og utvikle kvaliteten på studietilbudene bør utdanningsinstitusjonen jevnlig evaluere dem i tråd med forskrifter og/eller utdanningsinstitusjonens eget kvalitetssystem.

Evalueringen bør innhente synspunkter fra

- de lærende
- undervisere

- eksterne sensorer der det er relevant
- eventuelle oppdragsgivere

Forhold man bør søke svar på fra de lærende, er

- tilfredshet med studiet som helhet
- innfrielse av utdanningsinstitusjonens formulerte mål for studiet
- oppfyllelse av den lærendes forventning
- den lærendes vurdering av egen innsats
- kvalitet på informasjon i forkant av og underveis i studiet
- innhold i studiet eller kurset: aktualitet og arbeidslivsrelevans
- kvalitet i organisering og pedagogisk tilrettelegging: opplevd valgfrihet og fleksibilitet
- samsvar mellom innhold, læringsutbyttebeskrivelser, læringsaktiviteter og vurderingsformer
- faglig, administrativ, teknisk og menneskelig støtte i læringsprosessen
- kanaler og tilrettelegging for samhandling og kommunikasjon med lærer og medlærende

B. Evalueringen bør i tillegg til innspill og svar fra de involverte ta hensyn til andre data, som vurderingsresultater, fullføringsgrad osv.

C. Vi anbefaler at utdanningsinstitusjonen utarbeider en plan for å bruke evalueringresultatene til å vurdere mulige forbedringer av kurs- eller studietilbudet og gjøre eventuelle endringer. Planen bør være skriftlig og angi både tidsplan og hvem som er ansvarlig for oppgavene.

FLEKSIBEL ▶
UTDANNING
NORGE